

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Микола КОРОТЄЄВ

«08» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальність: 232 Соціальне забезпечення

Освітня програма: Соціальне забезпечення

Факультет: економіки і підприємництва

Умань – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «*Основи соціального забезпечення*» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 *Соціальне забезпечення* освітньої програми *Соціальне забезпечення*. Умань: Уманський національний університет садівництва, 2024. 22 с.

Розробники: Оксана ФРОТЕР, к.е.н. доцент

 Оксана ФРОТЕР

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки
Протокол від 07 серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри економіки

 Алла ОСІПОВА

«07» серпня 2024 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол від 08 серпня 2024 року № 1

Голова Руслан МУДРАК

«08» серпня 2024 року

© УНУС, 2024 рік

© Фротер О.С., 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 23 «Соціальна робота» Спеціальність: 232 «Соціальне забезпечення»	ОБОВ'ЯЗКОВА	
Модулів - 1		Рік підготовки	
		2	2
		Семестр	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
		Лекції	
		26	8
		Практичні	
Загальна кількість годин – 120		28	4
		Лабораторні	
	-	-	
	Самостійна робота		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 4	Освітній рівень: перший (бакалаврський) Освітня програма: <u>Соціального забезпечення</u>	66	108
		Вид контролю: екзамен	Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи соціального забезпечення» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва (схвалено Вченою радою УНУС, протокол №1 від 08.10.2020, із змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол № 8).

Навчальна дисципліна «Основи соціального забезпечення» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою «Соціальне забезпечення» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота.

Мета курсу спрямована на формування у студентів системних знань, вмінь і навичок щодо організації та функціонування системи соціального забезпечення. Студенти повинні зрозуміти основи соціальної політики, механізми надання соціальних послуг, принципи соціального захисту різних верств населення, а також законодавчі й нормативні акти, що регулюють цю сферу. засвоєння фундаментальних знань щодо основ соціального забезпечення, формування вмінь і навичок для застосування набутих знань на практиці.

Завдання дисципліни:

- формування здатності аналізувати та оцінювати ефективність державної політики у сфері соціального забезпечення;
- вивчення методів оцінки потреб населення в соціальному захисті та наданні відповідних послуг;
- розвиток компетенцій для співпраці з різними соціальними інституціями та установами, органами місцевого самоврядування у сфері надання соціальних послуг;
- формування практичних умінь для розробки та впровадження програм соціальної підтримки на місцевому, регіональному та державному рівнях;
- набуття знань щодо застосування державних соціальних стандартів та соціальних гарантій в системі соціального забезпечення;
- застосувати міжнародний досвід для вдосконалення системи соціального забезпечення в Україні;
- виявляти потреби різних верств населення і формувати комплекс знань щодо надання соціальних пільг як одного із видів соціального забезпечення.

Предметом дисципліни «Основи соціального забезпечення» є система соціальних відносин, які виникають у процесі забезпечення населення соціальними послугами та допомогою, механізми, методи і форми реалізації соціальної політики, а також організація соціальних гарантій для забезпечення соціальної справедливості та підтримки населення.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми: вивчення змісту дисципліни базується на освоєнні курсу «Теорія та історія соціального забезпечення», поєднується з вивченням освітніх компонентів «Соціальне партнерство», «Економіка праці та соціально-трудові відносини», передуює вивченню дисциплін «Соціальна політика», «Основи економіки соціального забезпечення»

Вивчення навчальної дисципліни «Основи соціального забезпечення» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Соціального забезпечення» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Основи соціального забезпечення»

Шифр компетентності	Компетентність	Шифр результату навчання	Результат навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 4	Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.
		ПРН 7	Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.
		ПРН 8	Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення
		ПРН 11	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.
ЗК 5	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 4	Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.
		ПРН 8	Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення
		ПРН 11	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 1	Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.	ПРН 2	Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.
		ПРН 4	Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.
		ПРН 7	Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.

		ПРН 8	Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення
		ПРН 11	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Основи соціального забезпечення», наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

**Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною
«Основи соціального забезпечення»**

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Концептуальні знання базових положень теорії соціального забезпечення та підходів до класифікації систем соціального забезпечення.	лекція, практичне заняття, дискурс, презентація, вирішення конкретних задач і ситуацій в малих групах або індивідуально, самонавчання через Moodle	тестування, бліц-опитування, ланцюжкове опитування, експрес-контроль, участь у дискусії, виконання завдань, підготовка та представлення презентацій, модульна робота, підсумковий контроль
1.2	Знання концептуальних засад системи соціального забезпечення та механізмів реалізації соціального забезпечення,		
1.3	Критичне осмислення нормативно-правової бази щодо соціального забезпечення в Україні		
1.4.	Критичне осмислення шляхів і методів наукового розв’язку практичних завдань у сфері соціального забезпечення		
2	Уміння/навички:		
2.1	Узагальнювати та деталізувати окремі факти, явища, механізми, тенденції у розвитку сфери соціального забезпечення;	лекція, практичне заняття, дискусія, презентація, самонавчання через Moodle	перевірка виконаних завдань, усне опитування, тестування, виконання індивідуальних і командних завдань, представлення презентацій, модульна (контрольна) робота підсумковий контроль.
2.2	Використовувати методи та засоби визначення розміру грошових виплат по окремим видам соціального забезпечення;		
2.3.	Аналізувати державні соціальні стандарти та соціальні гарантії, що стосуються соціального забезпечення		
2.4.	Вирішувати складні спеціалізовані завдання щодо формування та використання коштів на соціальне забезпечення;		
3	Комунікація:		
3.1	Аргументоване дискутування з питань економічної доцільності окремих форм та видів соціального забезпечення	практичне заняття, дискусія, вирішення практичних ситуацій	представлення презентації, перевірка аналітично-розрахункових завдань, обговорення ситуаційних завдань, підсумковий контроль
3.2.	Пояснення змісту та основ соціального забезпечення в колі фахівців та нефахівців		

4	Відповідальність і автономія	практичне заняття, аналітична робота, вирішення групових або індивідуальних задач і ситуацій	представлення презентацій, аналіз та вирішених задач і ситуацій, підсумковий контроль
4.1	Здатність приймати рішення, що впливають на соціальне забезпечення.		
4.2	Вміння демонструвати особисту відповідальність за теоретичні й практичні рекомендації, які можуть бути покладені в основу соціального забезпечення населення		
4.3	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності		

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Основи соціального забезпечення»

Програмний результат навчання		Методи навчання і викладання	Методи контролю
ПРН 2	Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.	- метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, спостереження); - метод практичного засвоєння курсу з допомогою складання тестових завдань, вирішення задач та ситуацій з метою набування умінь і практичних навиків (практична робота, задачі) - метод модульного контролю, складання модулів за тематикою лекційних та практичних занять; - метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, вирішення задач, написання повідомлень на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації з метою конкретизації й поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних навиків (самостійна робота); - електронні матеріали з курсу на платформі Moodle.	Виконання завдань на практичних заняттях, представлення презентацій, виконання завдань самостійної роботи. Виконання групових та індивідуальних завдань, усне опитування, модульне тестування, підсумковий контроль.
ПРН 4	Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.		
ПРН 7	Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.		
ПРН 8	Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення		
ПРН 11	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.		

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1. Сутність та особливості становлення і розвитку соціального забезпечення в Україні

Поняття соціального забезпечення, соціального захисту, соціальної підтримки, соціальної політики держави. Основні напрями діяльності держави у сфері соціального забезпечення. Функції соціального забезпечення. Історія виникнення та розвитку соціального забезпечення України. Етапи формування та розвитку державної системи соціального забезпечення України. Основні форми та види соціального забезпечення в Україні.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення системи соціального захисту

Загальні аспекти правового забезпечення системи соціального захисту. Поняття права соціального захисту та права соціального забезпечення. Предмет і метод регулювання правового забезпечення. Функції та принципи права соціального забезпечення.

Основні елементи нормативно-правової бази соціальної роботи.

Конституція - правовий фундамент соціальної захищеності громадян. Основні закони, що регулюють економічну діяльність в сфері соціальної роботи. Укази Президента України, Постанови Уряду України, які регламентують діяльність соціальних служб.

Кодекси як збір законів і їх роль в нормативному забезпеченні економічної діяльності. Нормативні акти місцевих органів влади, їх значення і специфіка.

Тема 3. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення

Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії як основа формування державної соціальної політики та системи соціального забезпечення. Поняття, мета встановлення та принципи формування державних соціальних стандартів. Складові державних соціальних стандартів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення в сфері соціального забезпечення. Система соціальних нормативів як основа функціонування системи соціального забезпечення. Складові державних соціальних нормативів. Державні соціальні нормативи в сфері соціального обслуговування

Основні державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження. Інші державні соціальні гарантії. Мінімальна заробітна плата. Мінімальний розмір пенсії за віком. Неоподаткований мінімум доходів громадян. Вплив державних соціальних стандартів та нормативів на формування системи соціального забезпечення

Topic 4. Models and programs of social security in social states of the world

The concept of a social state, its models and features. The term "social state". Model of social policy of the state. Models of T. Tilton. Models of N. Francis. "Positive welfare state". "State of social security". "Social welfare state". V. Namchuk's models. Models of V. Hoytman. Signs of a welfare state. Models of social protection of the population. Characteristics of the model of social protection in Ukraine. Social protection programs - a comparative analysis of Ukraine, European countries and the United States.

Тема 5. Фінансування в системі соціального захисту населення

Принципи побудови системи управління соціальною сферою. Сутність, принципи, основні джерела та порядок формування фінансів для соціальної сфери. Соціальні пільги: роль та проблеми. Програмно-цільове фінансування, його переваги суперечності, програми. Поняття професійних пільг їх класифікація. Пільги на житлово-комунальні послуги. Медико-реабілітаційні соціальні пільги. Пільги у сфері транспортного обслуговування населення. Соціально трудові та соціально-побутові пільги. Суть програмно-цільового методу

фінансування.

Змістовий модуль 2.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 6. Організаційно-економічний механізм соціального забезпечення та його особливості на сучасному етапі

Організаційно-економічний механізм здійснення соціального забезпечення. Фонди соціального забезпечення та джерела їх формування. Порядок обчислення трудових і соціальних пенсій. Розміри пенсій і їх співвідношення з оплатою праці та мінімальним прожитковим мінімумом. Перерахунок та індексування пенсій. Співмірність умов і норм пенсійного забезпечення з економічними можливостями держави. Економічні основи концепції реформи пенсійного забезпечення та створення пенсійної системи відповідної ринкової економіки. Соціальне забезпечення - національна система програм, виплат, послуг і пільг по задоволенню соціально-економічних потреб населення.

Тема 7. Система соціального страхування

Поняття та структура системи соціального страхування. Соціальне страхування як базова організаційна форма соціального забезпечення. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як основа системи соціального страхування: поняття та види. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Соціальне страхування на випадок безробіття. Медичне страхування окремих категорій.

Тема 8. Система пенсійного забезпечення

Поняття та структура системи пенсійного забезпечення в Україні. Формування та фінансування системи пенсійного забезпечення в Україні.

Загальна характеристика системи пенсійного забезпечення в Україні. Солідарний рівень системи пенсійного забезпечення в Україні. Загальна характеристика пенсійного забезпечення в солідарній системі пенсійного забезпечення. Загальна характеристика недержавного рівня пенсійного забезпечення.

Перспективи запровадження накопичувального рівня системи пенсійного забезпечення в Україні.

Тема 9. Система державних допомог

Поняття та структура системи державних допомог. Правові засади формування системи державних допомог. Тенденції формування системи державних допомог для сімей з дітьми.

Система надання державних допомог особам та дітям з інвалідністю. Система державних допомог окремим категоріям (внутрішньо переміщеним особам, особам, які постраждали від торгівлі людьми, особам, які втратили годувальника під час військових дій).

Фінансування надання державних допомог для окремих категорій за рахунок коштів державного бюджету. Фінансування надання державних допомог для окремих категорій за рахунок коштів бюджету територіальної громади.

Тема 10. Формування системи недержавного соціального забезпечення

Недержавне соціальне забезпечення як складова системи соціального забезпечення: поняття та особливості. Принципи організації системи недержавного соціального забезпечення. Підстави отримання недержавного соціального забезпечення. Організація надання недержавного соціального забезпечення. Організація співпраці уповноважених державних органів та територіальних громад з недержавними інституціями. .

Тенденції розширення недержавного сектору в системі соціального забезпечення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п (с)	лаб	інд.	с.р.		л	п (с)	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1.												
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ												
Тема 1. Сутність та особливості становлення і розвитку соціального забезпечення в Україні	12	2	4	-	-	6	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення системи соціального захисту	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 3. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення	12	4	4	-	-	4	12	-	-	-	-	12
Topic 4. Models and programs of social security in social states of the world*	12	2*	2*	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 5. Фінансування в системі соціального захисту населення	12	2	2	-	-	8	12	-	2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	60	12	14	-	-	34	60	4	2	-	-	54
Змістовий модуль 2.												
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ												
Тема 6. Організаційно-економічний механізм соціального забезпечення та його особливості на сучасному етапі	12	4	4			4	12	2	-	-	-	10
Тема 7. Система соціального страхування	12	2	2			8	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Система пенсійного забезпечення	12	4	4			4	12	-	2	-	-	10
Тема 9. Система державних допомог	12	2	2			8	12	-	-	-	-	12
Тема 10. Формування системи недержавного соціального забезпечення	12	2	2			8	12	2	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	60	14	14	-	-	32	60	4	2	-	-	54
Усього годин	120	26	28	-	-	66	120	8	4	-	-	108

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

* тема викладається англійською мовою

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва змістовного модуля та заняття	Кількість годин	
	Денна	Заочна
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ		
Тема 1. Сутність та особливості становлення і розвитку соціального забезпечення в Україні	4	-
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення системи соціального захисту	2	
Тема 3. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення	4	-
Topic 4. Models and programs of social security in social states of the world*	2	
Тема 5. Фінансування в системі соціального захисту населення	2	2
Разом за змістовим модулем 1.	14	2
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ		
Тема 6. Організаційно-економічний механізм соціального забезпечення та його особливості на сучасному етапі	4	-
Тема 7. Система соціального страхування	2	-
Тема 8. Система пенсійного забезпечення	4	2
Тема 9. Система державних допомог	2	-
Тема 10. Формування системи недержавного соціального забезпечення	2	-
Разом за змістовим модулем 2.	14	2
РАЗОМ	28	4

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (не передбачено)

7. Самостійна робота (денна форма)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Тема 1. Сутність та особливості становлення і розвитку соціального забезпечення в Україні Етапи формування та розвитку державної системи соціального забезпечення в Україні. Концепція реформи соціального забезпечення в Україні як стратегія побудови системи соціального забезпечення в Україні. Поняття, принципи формування та функції системи соціального забезпечення. Суб'єкти системи соціального забезпечення. Об'єкти системи соціального забезпечення.	6
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення системи соціального захисту Поняття права соціального захисту та права соціального забезпечення. Функції та принципи права соціального забезпечення.	8

Тема 3. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення Основні державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження. Інші державні соціальні гарантії. Вплив державних соціальних стандартів та нормативів на формування системи соціального забезпечення	4
Topic 4. Models and programs of social security in social states of the world* The Bismarck model. The Beveridge model. Social democratic (Scandinavian or Nordic) model of social policy. Liberal (American-British, conservative model) models of the welfare state.	8
Тема 5. Фінансування в системі соціального захисту населення Система державних допомог окремим категоріям (внутрішньо переміщеним особам, особам, які постраждали від торгівлі людьми, особам, які втратили годувальника під час військових дій).	8
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Тема 6. Організаційно-економічний механізм соціального забезпечення та його особливості на сучасному етапі Економічні основи концепції реформи пенсійного забезпечення та створення пенсійної системи відповідної ринкової економіки. Співмірність умов і норм пенсійного забезпечення з економічними можливостями держави.	4
Тема 7. Система соціального страхування Соціальне страхування на випадок безробіття. Медичне страхування окремих категорій.	8
Тема 8. Система пенсійного забезпечення Перспективи запровадження накопичувального рівня системи пенсійного забезпечення в Україні.	4
Тема 9. Система державних допомог Роль роботодавця в організації надання страхових допомог працівнику. Формування системи страхових допомог на поховання працівника чи осіб, які перебували на його утриманні. Організація соціального забезпечення безробітного центром зайнятості.	8
Тема 10. Формування системи недержавного соціального забезпечення Принципи організації системи недержавного соціального забезпечення. Організація надання недержавного соціального забезпечення.	8
Усього годин	66

7. Самостійна робота (заочна форма)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
<i>Тема 1. Сутність та особливості становлення і розвитку соціального забезпечення в Україні</i> Етапи формування та розвитку державної системи соціального забезпечення в Україні. Концепція реформи соціального забезпечення в Україні як стратегія побудови системи соціального забезпечення в Україні. Поняття, принципи формування та функції системи соціального забезпечення. Суб'єкти системи соціального забезпечення. Об'єкти системи соціального забезпечення.	10
<i>Тема 2. Нормативно-правове забезпечення системи соціального захисту</i> Загальні аспекти правового забезпечення системи соціального захисту. Поняття права соціального захисту та права соціального забезпечення. Предмет і метод регулювання правового забезпечення. Функції та принципи права соціального забезпечення.	12
<i>Тема 3. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення</i> Основні державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження. Інші державні соціальні гарантії. Мінімальна заробітна плата. Мінімальний розмір пенсії за віком. Неоподаткований мінімум доходів громадян. Вплив державних соціальних стандартів та нормативів на формування . системи соціального забезпечення	12
<i>Topic 4. Models and programs of social security in social states of the world*</i> The Bismarck model. The Beveridge model. Social democratic (Scandinavian or Nordic) model of social policy. Liberal (American-British, conservative model) models of the welfare state. The corporatist model. Catholic model. The rudimentary model.	10
<i>Тема 5. Фінансування в системі соціального захисту населення</i> Система державних допомог окремим категоріям (внутрішньо переміщеним особам, особам, які постраждали від торгівлі людьми, особам, які втратили годувальника під час військових дій). Фінансування надання державних допомог для окремих категорій за рахунок коштів державного бюджету. Фінансування надання державних допомог для окремих категорій за рахунок коштів бюджету територіальної громади.	10
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
<i>Тема 6. Організаційно-економічний механізм соціального забезпечення та його особливості на сучасному етапі</i> Економічні основи концепції реформи пенсійного забезпечення та створення пенсійної системи відповідної ринкової економіки.	10

Співмірність умов і норм пенсійного забезпечення з економічними можливостями держави. Соціальне забезпечення - національна система програм, виплат, послуг і пільг по задоволенню соціально-економічних потреб населення.	
Тема 7. Система соціального страхування Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Соціальне страхування на випадок безробіття. Медичне страхування окремих категорій.	12
Тема 8. Система пенсійного забезпечення Загальна характеристика недержавного рівня пенсійного забезпечення. Перспективи запровадження накопичувального рівня системи пенсійного забезпечення в Україні.	10
Тема 9. Система державних допомог Роль роботодавця в організації надання страхових допомог працівнику. Формування системи страхових допомог на поховання працівника чи осіб, які перебували на його утриманні. Формування системи страхових допомог для осіб, котрі втратили роботу. Організація соціального забезпечення безробітного центром зайнятості.	12
Тема 10. Формування системи недержавного соціального забезпечення Принципи організації системи недержавного соціального забезпечення. Підстави отримання недержавного соціального забезпечення. Організація надання недержавного соціального забезпечення.	10
Усього годин	108

8. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, участі у практичних заняттях, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і спеціальною літературою.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях. Практичне заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувують шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, ділові ігри, презентації.

Проблемні лекції – при читанні лекції студентам даються проблемні питання для самостійного розміркування, на які вони можуть відповісти в процесі лекції. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Робота в малих групах – використовуються з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї

технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкуванні.

Семінари-дискусії (круглий стіл) – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУС і використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу «Основи соціального забезпечення» розміщені на платформі Moodle URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=2300>. В разі запровадження карантинних обмежень проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle.

9. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (екзамен) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання аналітично-розрахункових робіт, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля.

Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів або з використанням платформи MOODLE у формі тестів.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 60% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового

контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект тестових завдань). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку "FX", то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролі і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

1. Систематичність та активність роботи на практичних заняттях.

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені як предмет дискусії тощо.

2. Модульний контроль.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного змістового модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів (30 тестів за кожним зі змістових модулів). Максимальна оцінка за кожен модульний контроль – 12 балів.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього практичного заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем. Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 60% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни, встановлені викладачем.

3. Виконання самостійної роботи.

Самостійна робота здобувачів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів; виконанні навчальних завдань;

опрацюванні лекційного матеріалу; підготовці до виступу на практичних заняттях; поглибленому опрацюванні окремих лекційних тем або питань; пошуку (підборі) та огляді літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичному розгляді наукових публікацій; контрольній перевірці здобувачами власних знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до модульного контролю.

4. Оцінювання та контроль виконання додаткових видів роботи.

Бали за додаткові види роботи надаються за: представлення результатів науково-дослідних робіт – участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проєктах – 1–6 балів; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції – 1–6 балів. Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Основи соціального забезпечення» (денна форма навчання)

Поточний (модульний контроль)													Бали за додаткову роботу	Підсумковий контроль	Сума
Кількість балів за змістовий модуль	Змістовий модуль 1 (32 балів)						Змістовий модуль 2 (32 балів)								
Теми	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Модульний контроль (12 балів)	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Модульний контроль (12 балів)	6	30	100
Кількість балів за видами робіт, всього	4	4	4	4	4		4	4	4	4	4				
активність на (практичних) семінарських заняттях	3	3	3	3	3		3	3	3	3	3				
виконання самостійної роботи студентів	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1				

**Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни
«Основи соціального забезпечення» (заочна форма навчання)**

Поточний (модульний контроль)												Бали за додаткову роботу	Підсумковий контроль	Сума	
Кількість балів за змістовий модуль	Змістовий модуль 1 (32 балів)						Змістовий модуль 2 (32 балів)								
Теми	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	Модульний контроль (12 балів)	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	Модульний контроль (12 балів)	6	30	100
Кількість балів за видами робіт, всього	4	4	4	4	4		4	4	4	4	4				
активність на (практичних) семінарських заняттях	-	-	-	-	3		-	-	3	-	-				
виконання самостійної роботи студентів	4	4	4	4	1		4	4	1	4	4				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Фротер О.С. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Основи соціального забезпечення» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 232 «Соціальне забезпечення». Умань, УНУС. 2024. 20 с.

2. Фротер О.С. Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з дисципліни «Основи соціального забезпечення» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 232 «Соціальне забезпечення». Умань, УНУС. 2024. 15 с.

3. Фротер О.С. «Основи соціального забезпечення» Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Основи соціального забезпечення» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=2300>.

12. Рекомендована література

БАЗОВА

1. .Бориченко К. В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України. Одеса :Фенікс, 2015. 302 с.
2. Гітіс Т. П., Смирнова І.І. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка соціального забезпечення». Краматорськ: ДДМА, 2020. 64 с. URL: <http://moodle.dgma.donetsk.ua>.
3. Право соціального забезпечення в Україні / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Х. : ФІНН, 2009. 434 с.
4. Соціальне забезпечення в Україні: навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
5. Сташків Б. І. Вступ до права соціального забезпечення. Чернігів : Десна, 2014. 232 с.
6. Сташків Б. І. Право соціального забезпечення. Загальна частина. Чернігів : Десна, 2016. 232 с.
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV. Дата оновлення 21.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>.
8. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки : навч. посіб. Київ : Персонал, 2018. 248 с.

ДОПОМІЖНА

1. Бечко П. К., Власюк С.А., Бондаренко Н. В., Непочатенко О.А., Кобилянський М.О. Регуляторний механізм в системі страхових ризиків суб'єктів підприємницької діяльності аграрної сфери. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2022. Вип. 100. Ч. 2 : Економічні науки. С. 179-187.

2. Бондар М. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. Економіка та суспільство. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/976/934>.

3. Бондаренко Н. В. Улянич Ю.В., Деркач Т. А., Андрусішина Н. В. Система пенсійного забезпечення в Україні. Збірник наукових праць Уманського національного університету

садівництва / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2023. Вип. 102. Ч. 2 : Економічні науки. С. 82-91.

4. Бондаренко Н. В., Прокопчук О.Т., Улянич Ю.В., Фротер О.С., Андрусішина І. В. Особливості системи соціального захисту населення в Україні. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2023. Вип. 102. Ч. 2 : Економічні науки. С. 131-145.

5. Бондаренко Н.В., Чернега І.І., Фротер О.С., Бленда Н.О., Бурляй О.Л. Соціальне підприємництво та лідерство в процесі управління соціально-трудовими відносинами «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2023. № 1(15) 2023. С. 75-82.

6. Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf.

7. Бубуйок О., Лудан І., Василенко О. Моніторинг соціальної допомоги як основа для наукового обґрунтування прогностичних обсягів її фінансування. Україна: аспекти праці. 2019. № 3. С. 41–48. 21. Буняк Н. Соціальна безпека людини: сутність та шляхи забезпечення. Економіка та суспільство. 2022. №37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1242/1197>.

8. Гінрікс, К. Останні пенсійні реформи в Європі: більше викликів, нові напрямки. Огляд. Соц. Політична адміністрація. 2021. №55. С.409-422.

9. Гуріна О. В., Корнева Н. О. Фінансова модель розвитку систем соціального захисту інклюзивного характеру. Ефективна економіка. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/21.pdf. 29.

10. Довбиш В. Податкова соціальна пільга як чинник становлення соціальної держави та засіб імплементації *Acquis communautaire* в законодавство України. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 2. С. 146-150.

11. Стельмашук Ю. Особливості зарубіжного досвіду реалізації соціально-гуманітарної політики. Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління». 2016. Вип. 3. С. 174-184.

12. Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. Віртуальна електронна бібліотека – BBM. URL: <http://www.velib.com/>
2. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>
3. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>
4. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Українська бібліотека «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>
6. Google Scholar . URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>.
7. Репозитарій Уманського національного університету садівництва. URL: <http://lib.udau.edu.ua/?locale=uk>.

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

13. Зміни у робочій програмі на 2024-2025 навчальний рік

У робочу програму дисципліни «Основи соціального забезпечення» на 2024-2025 навчальний рік було внесено такі зміни:

1. Зміни у розділі «Мета та завдання дисципліни»: уточнено та розширено інформацію відповідно до нових вимог Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва, затвердженого Вченою радою УНУС протокол № 1 від 08.10.2020, зі змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол №8, та введеного в дію наказом ректора від 11.07.2024 №01-16/18/од. (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/iERg>).
2. Корегування розподілу балів за самостійну роботу студентів: переглянуто критерії оцінювання для додаткової роботи студентів, зокрема участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції; участь у проведенні наукових дослідів тощо.
3. Оновлення переліку рекомендованої літератури: до списку рекомендованих джерел включено новітні наукові праці та дослідження.
4. Додано розділи «Перезарахування та визнання результатів навчання» та «Політика академічної доброчесності».

14. Перезарахування та визнання результатів навчання

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Основи соціального забезпечення» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті садівництва результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4n0x>).

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми. Визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті дозволяється для дисциплін, які починають викладатися з другого семестру. При цьому визнання результатів проводиться у семестрі, який передусє семестру, у якому згідно з навчальним планом конкретної освітньої програми передбачено вивчення певної дисципліни.

15. Політика академічної доброчесності

У процесі навчання з дисципліни «Основи соціального забезпечення», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету садівництва (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4dH7>) та Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату серед здобувачів вищої освіти в УНУС (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/D1iS>). При підготовці письмових робіт, виконанні науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.